

Izabela Aldona Trzpił

"Ład społeczny w dobie współczesnej : prądek społeczny a wyzwania współczesności", red. Andrzej Sakson, Poznań 2005 : [recenzja]

Doctrina. Studia społeczno-polityczne 3-4, 243-245

2006-2007

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Izabela Aldona Trzpił
Akademia Podlaska
Siedlce

***Ład społeczny w dobie współczesnej:
Porządek społeczny a wyzwania współczesności.***
Praca zbiorowa pod redakcją Andrzeja Saksona.
Wyd. Naukowe UAM, Poznań 2005

Wydana z okazji jubileuszu Profesora Andrzeja Kwileckiego książka stała się okazją do refleksji nad zagadnieniami procesów globalizacji i integracji europejskiej, które tworzą nowe ramy porządku społecznego. Zbiór artykułów w niej zawartych jest rezultatem konferencji naukowej pt. „Porządek społeczny a wyzwania współczesności”.

Książkę tworzą trzy części układające się w przemyślaną konstrukcję prezentującą pewne przemyślenia nad nowymi wyzwaniami współczesności i związanymi z nimi poszukiwaniami w zakresie budowania ładu społecznego. Część pierwsza nosi tytuł „Porządek społeczny”. Autorzy koncentrują się w niej na teoretycznych i praktycznych rozważaniach dotyczących konkretnych form ładu społecznego.

Marian Golka stawiając tezę, że jedną z przyczyn kryzysu ładu społecznego w Polsce jest kryzys autorytetów w niej funkcjonujących, rozpatruje zagadnienie braku autorytetów, które mogłyby odgrywać rolę bezinteresownych przewodników troszczących się o losy kraju. Rozważania autora skupiają się na opisanu ładu społecznego, następnie określeniu czym jest autorytet, a wreszcie przeanalizowaniu problemu kryzysu autorytetu w Polsce i jego destrukcyjnych skutków. Autor podkreśla, że w Polsce ciągle góruje strategia interesu indywidualnego („mieć, aby mieć”) nad strategią interesu zbiorowego, i jakoś nie widać, żeby Polacy zaczęli utożsamiać interes zbiorowy ze swym własnym – czemu skądinąd skutecznie przeszkadzają polscy politycy.

W kolejnym artykule Stanisław Kozyr-Kowalski przedstawia zagadnienia dotyczące zależności między korupcją a anomią. Autor stwierdza, że korupcja dotyczy stosunków między konkretnymi ludźmi, którzy „psują” życie społeczne, doprowadzając do jego anomii. Autor skupia swoją uwagę na zagadnieniach ekonomizmu w nauce i komercjalizacji wyższej edukacji.

Rozważania nad porządkiem korporacyjnym, a szczególnie nad sferą relacji między korporacjami a zarządzaniem, kontrolą i własnością prowadzi Jacek Tittenbraun. Jego celem jest zaprezentowanie dwóch podstawowych form kapitalizmu: akcjonariuszy i interesariuszy.

Spór o model państwa jest przedmiotem szkicu Pawła Ruszkowskiego.

Inne rozważania dotyczą zagadnień utopijnych, jak podkreślają autorzy, związanych ze społeczeństwem informacyjnym, a następnie społeczeństwem kapitalistycznym (według definicji Ferdynanda Tönniesa), widzianych przez pryzmat jego pozytywnych i negatywnych aspektów. Dalej rozpatrywane są zagadnienia związków religii z porządkiem społecznym według Herberta Spencera oraz zagadnienia znaczenia analizy stanu urzędniczego według Maxa Webera.

Część pierwszą kończą rozważania Honoraty Jakubowskiej-Mroskowiak dotyczące naruszania porządku społecznego przez strategie feministyczne, które autorka określa jako feministyczny karnawał wpływający na porządek społeczny.

Druga część pracy, zatytułowana „Dylematy europejskiej tożsamości”, dotyczy konsekwencji społecznych związanych z poszerzeniem Unii Europejskiej, zagadnień postrzegania i oceniania przez intelektualne elity procesów społecznych w ich krajach w kontekście integracji europejskiej. Autor artykułu podkreśla, że niemożliwe jest narzucenie całościowego zestawu zasad moralnych odmiennym kulturom.

Inni autorzy rozważając różne aspekty ideologii europejskiej zwracają uwagę na zagadnienia integracji społecznej i polityki społecznej, która była próbą realizacji głównych założeń teorii Augusta Comte'a. Także zadań, jakie stoją przed ideologią europejską, która jest poprzedzana przez strategiczne decyzje.

Zwraca uwagę artykuł Andrzeja Saksona dotyczący sporów o pamięć historyczną w kontekście rozważań: europejska czy narodowa kultura. Autor podkreśla, iż „każdemu narodowi wolno upamiętniać własne cierpienia. Nie wolno jednak pisać historii na nowo kreując nowymi barwami jej fałszywy obraz.” W innym ujęciu zagadnienia postrzegania Polski przez społeczeństwa zachodniej Europy. Autorka odwołuje się do badań dotyczących dystansu społecznego przeprowadzając ich analizę krytyczną, zaś Stanisław Lisiecki prezentuje zagadnienia dotyczące obrazu uchodźców politycznych w świadomości Polaków.

Autorzy trzeciej części książki („Przeobrażenia przestrzeni społecznej”) skupiają się na problematyce przemian polityki społecznej, zjawisku marginalizacji i innych zagadnieniach dotyczących współczesnej rzeczywistości. Zwraca tu szczególną uwagę tekst Zbigniewa Woźniaka, który wskazuje przesłanki nowej polityki społecznej dotyczące kształtowania warunków dla zdrowego, zaradnego społeczeństwa, gdzie generalną zasadą powinno być szeroko rozumiane partnerstwo wszystkich podmiotów aktywnych w sferze socjalnej.

Z innej strony zagadnieniom socjalnym przyglądają się Rafał Drozdowski i Anna Kotlarska-Michalska, którzy opisują problematykę nierówności społecznych i wynikających z nich procesów marginalizacji.

Autorzy innych artykułów zwracają uwagę na szereg szczegółowych zagadnień dotyczących życia społecznego, a mających bardzo aktualny, choć z racji specyfiki książki wycinkowy, jednakże bardzo inspirujący charakter.

Są to rozważania nad relatywizmem kulturowym dotyczącym płci, instytucji małżeństwa w okresie przejścia od kolektywizmu do indywidualizmu, roli ojca, naznaczenia i samonaznaczenia bezdomnych oraz refleksje nad zmaganiem się z obcością podróźników.

Wszystkie rozważania mające mniej lub bardziej fragmentaryczny charakter mogą stać się inspiracją do dalszych badań, przemyśleń i dociekań nad porządkiem społecznym i nowymi wyzwaniami współczesności. Słabą stroną książki jest przede wszystkim brak właściwych proporcji między poszczególnymi zagadnieniami. Powoduje to złudne wrażenie jednakowego znaczenia zagadnień o różnej przecież randze naukowej i społecznej. Jest to niestety mankament wszystkich wydawnictw pokonferencyjnych. Nie obniża on jednak w sposób istotny wartości książki, która stanowiąc przegląd aktualnych problemów życia społecznego, formułuje jednocześnie wiele ważkich pytań badawczych. Dotyczą one przede wszystkim kierunków i form przeobrażeń życia społecznego wobec wyzwań współczesności. Poszukiwanie odpowiedzi na te pytania stanie się zapewne jednym z ważnych zadań nauk społecznych w następnych latach.